

УДК: 327

MILITARNE I NIEMILITARNE METODY PROWADZENIA WOJNY HYBRYDOWEJ ROSJI PRZECIWKO UKRAINIE

Olga Wasiuta

*Institut Bezpieczeństwa i Edukacji obywatelskiej
Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej,
ul. R. Ingardena, 4, Kraków, Polska, 30-060, tel. 12 662 66 04,
e-mail: olhavasyuta@yahoo.com*

Sergiusz Wasiuta

*Institut Politologii Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej,
ul. Podchorążych, 2, Kraków, 30-084, tel. 12 662 60 97,
e-mail: s.vasyuta@gmail.com*

W artykule autorzy zwracają uwagę na braki w zrozumieniu złożoności współczesnej wojny oraz szerokie wykorzystanie nieregularnych sił zbrojnych. Rosja wykorzystuje nowe formy przeprowadzenia wojny i oporu: otwarty i tajny terror, dywersje i działania grup konspiracyjnych, do których wchodzi obywatele regionu, żołnierze i najemnicy z różnych państw. Głównym problemem w regulacji wojen hybrydowych międzynarodowym prawem humanitarnym jest to, że koncentruje się ono wyłącznie na fizycznym wymiarze konfliktu a jego rola jest coraz mniejsza – zastępują ją wojna gospodarcza i informacyjna, które Rosja z powodzeniem wykorzystuje. Działania niemilitarne wykorzystywane w ramach konfliktów hybrydowych mają na celu głównie oddziaływanie na ludność cywilną oraz społeczność międzynarodową. Ich zadaniem jest osłabianie woli oporu, zwiększanie poziomu zniechęcenia oraz niezadowolenia społecznego, co w rezultacie ma doprowadzić do zakończenia konfliktu zgodnie z interesem agresora. Jesteśmy świadkami tego, że w stosunku do Ukrainy stosuje się metody wojny na wyczerpanie, zniszczenie równowagi psychologicznej całego społeczeństwa. Metodami niemilitarnymi, które wykorzystuje Rosja w stosunku do Ukrainy są: szerokie zastosowanie politycznych, społecznych, humanitarnych, ekonomicznych, energetycznych instrumentów; duża aktywność służb specjalnych; nowe informacyjne technologie, w tym ataki informacyjne, działania ofensywne w cyberprzestrzeni; wielokierunkowe działania dyplomatyczne.

Słowa kluczowe: wojna hybrydowa; działania militarne; pozamilitarnych metody prowadzenia wojny; zagrożenia asymetryczne.

Analizując wojnę hybrydową prowadzoną Rosją przeciwko Ukrainie, możemy jednoznacznie zidentyfikować kilka kluczowych elementów, które wyraźnie odnoszą się do działań FR w ramach «wojny» hybrydowej i które można połączyć na dwie wielkie grupy: militarne i niemilitarne [7]. W rzeczywistości Rosja aktywnie rozwija takie metody w praktyce, manipulując jej częściami składowymi, starannie (ale nie zawsze) dozuje ich w każdym oddzielnym przypadku i sprawdza, gdzie bardziej efektywnie to wpływa, od razu zmieniając kierunki uderzenia. Rosji po raz pierwszy od dłuższego czasu udało się zmienić ograniczającą cechę swojej kultury strategicznej (taktyczne przewidywanie przy minimalnym planowaniu strategicznym i

przewidywaniu daleko idących konsekwencji swoich działań) na przewagę strategiczną (cel, który Rosja postawiła przed sobą na poziomie globalnym de facto jest «globalną anarchią», a rosyjska elita uważa ją za wskazany stan globalnej przestrzeni geopolitycznej) [7].

1. **Militarne metody prowadzenia wojny hybrydowej:**

§ konwencjonalne działania zbrojne, gdzie giną ludzie, używa się ciężkiej broni, biorą w niej udział wojskowi: żołnierze w mundurach, uzbrojeni niczym regularna armia, ale bez żadnych oznaczeń mogących zidentyfikować ich przynależność;

§ nieregularne działania zbrojne: sabotaż, działania partyzanckie, bandytyzm, dywersja, akty terrorystyczne; powstania, wywoływanie chaosu ulicznego, demonstracje i manifestacje na tyłach przeciwnika;

§ ograniczone użycie sił specjalnych; dywersyjno-wywiadowcze akcje grup komandosów; działania wojenne mogą być prowadzone przez komandosów przebranych za miejscowych lumpów, separatystów, ekipy konwojów humanitarnych;

§ mobilne, kombinowane ugrupowania wojsk, działających w jednolitej wywiadowczo-informacyjnej przestrzeni, dzięki wykorzystaniu nowych możliwości systemów zarządzania i zabezpieczenia;

§ wojna z zasadki, wyczerpująca przeciwnika; grupy partyzanckie, bojówki, powstańcy, rebelianci występujące przeciwko regularnym oddziałom;

§ rekrutacja najemników i mobilizacja separatystów, grup opozycyjnych na terytorium Ukrainy, co doprowadziło do utworzenia zbrojnych oddziałów samozwańczych Ludowych Republik Donieckiej i Ługańskiej; dużej ilości przemocy, przyniosły ogromne zniszczenia i spowodowały tysiące ofiar [39]; tak zwani «separatyści» są tylko częścią opracowanej technologii zaostrzenia konfliktu, a w rzeczywistości – piękne opakowanie do transportu terrorystów z innego kraju;

§ wykorzystywanie cywiliów jako «żywej tarczy»;

§ pozycje bojowe organizowane **w urzędach, szkołach, szpitalach, gęsto zaludnionych dzielnicach, miejscach, gdzie przebywały masy ludzi;**

§ dzielnice mieszkalne świadomie ostrzeliwane i bombardowane, **oskarżając o bombardowanie wyłącznie ukraińskich wojskowych;**

§ Zacieranie różnic między strategicznym, operacyjnym i taktycznym poziomem między działaniami ofensywnymi i obronnymi.

Militarną taktyką nieregularnych sił zbrojnych są akty nieposłuszeństwa (sabotaż) i szkodnictwo. Formy te nie wymagają dobrze zorganizowanego zarządzania i wsparcia zewnętrznego. Strategicznymi metodami takich sił wojskowych są akty sabotażu – zniszczenie celiw militarnych i pozamilitarnych, terroru, kiedy zabijają żołnierzy lub oficerów wroga, zastraszają miejscowych obywateli [15]. Tak, Małgorzata Gosiewska wraz z grupą wolontariuszy polsko-ukraińskich przygotowała raport o zbrodniach rosyjskich na wschodniej Ukrainie [39], który ma zamiar przedstawić Międzynarodowemu Trybunałowi Karnemu w Hadze. W wywiadzie M. Gosiewska zwróciła uwagę na to, że «zbrodnie na Ukrainie, grupy przestępcze są częścią świadomie stworzonego przez Rosjan systemu. To, że wypuszczono kryminalistów i narkomanów z więzień, rozdano im broń i stworzono milicję, było przyzwoleniem na zbrodnie... To, co dzieje się na wschodzie Ukrainy ma znamiona

wojny religijnej: duchowni z moskiewskiej cerkwi prawosławnej wspólnie działają z separatystami i są mocno zaangażowani w ten konflikt. Robią sobie zdjęcia z bronią czy błogosławią strzelające do zabudowań cywilnych transportery. Jest to z pewnością również wojna religijna... Mam nadzieję, że również na Zachodzie zrozumieją z kim mają do czynienia i wyciągną polityczne konsekwencje. Obecnie toczy się dyskusja, co do roli Rosji w świecie. Naszym raportem domagamy się, by wzięto pod uwagę, że ten kraj ma też twarz zbrodniarzy, a Władimir Putin odpowiada za krzywdy tych ludzi. Jeżeli Zachód zaprasza go na salony, to musi pamiętać, że jest on odpowiedzialny za bestialskie mordy i tortury, które mają miejsce na wschodzie Ukrainy» [37].

II. Niemilitarne metody prowadzenia wojny hybrydowej:

1. szerokie zastosowanie politycznych i społecznych instrumentów: formowanie na terytorium Ukrainy politycznej opozycji; próba zmiany konstytucji, doprowadzenie do władzy wiernych Kremlu i przekupnych polityków; wszechobecna korupcja; bezpośrednie lub pośrednie przekupstwo, gwarancje wsparcia oraz, jeśli to konieczne – ażył polityczny dla wiernych Kremlu (jaskrawy przykład W. Janukowycza czy M. Azarowa);

2. wykorzystanie humanitarnych instrumentów, w tym nacisków psychologicznych: przeciwstawianie przemysłowi ukraińskiego dziedzictwa historycznego; niwelowanie ukraińskich wartości kulturowych oraz kształtowanie prorosyjskich nastrojów w społeczeństwie w sposób wprowadzania mitu o wspólnym «russkim mirie», zaprzeczając istnienie oddzielnego od rosyjskiego narodu ukraińskiego z własnym językiem, kulturą i historią; zaprzeczenie praw ukraińskiego narodu do samostanowienia i tworzenia państwa narodowego [18, c. 33];

3. ekonomiczne instrumenty – sankcje gospodarcze, blokada ekonomiczna; ekonomiczne embarga, wymuszenia i łapówki, wprowadzenie wysokich cł na produkty importowane z Ukrainy, wobec których są prowadzone działania hybrydowe, lub z krajów udzielających mu wsparcia; sabotaż komunikacyjny;

4. energetyczne instrumenty: szantaż energetyczny, w tym groźby odcięcia dostaw surowców strategicznych, sabotaż (ataki przez hakerzy sieci energetycznej Ukrainy) [34] wraz z aktami terrorystycznymi w systemie transportu gazu (jak to miało miejsce na przykład, trzykrotnie w obwodzie Iwano-frankowskim i dwukrotnie w Połtawskim) [4; 14; 30; 32];

5. duża aktywność służb specjalnych [3, c. 47]: agenturą rosyjską obsadzone są nie tylko urzędy centralne, administracja lokalna, samorządy zawodowe, związki zawodowe, media czy firmy zarówno te małe jak i duże korporacje. Szczególnie ma to miejsce w zakładach produkcyjnych, które mogą być strategiczne ze względu na produkcję na wypadek wojny; ich zadaniem jest infiltracja sił politycznych, gromadzenie informacji oraz budowa siatek wywiadowczo-sabotażowych realizujących działania na terytorium atakowanego państwa; realizowanych z udziałem potencjalnych protestów ludności;

6. nowe informacyjne technologie (wojna informacyjna, propagandowa), ataki informacyjne: wszechobecna intensywna kampania dezinformacyjna przeznaczona do

destabilizacji wybranych państw, ale również we własnym kraju i za granicą; kręactwo, szerokie użycie mass mediów dla propagandy politycznej;

7. działania ofensywne w cyberprzestrzeni: ataki w cyberprzestrzeni, prowadzone przez służby specjalne agresora lub powiązanych z nimi grup hakeryw, wysoko opłacalnych trolli cybernetycznych w różnych państwach świata, których celem jest paraliżowanie funkcjonowania państwa atakowanego (jego administracji, infrastruktury krytycznej itd.);

8. psychologiczne i humanitarne kampanie informacyjne (propaganda) polegają na tworzeniu wyższości agresora w porównaniu z przedstawicielami innych narodowości, tworzenie swoistych psychologicznych enklaw; różne techniki zniekształcenia informacji;

9. wielokierunkowe działania dyplomatyczne: dyskredytowanie wizerunku Ukrainy na arenie międzynarodowej oraz budowanie politycznego lobby w organizacjach międzynarodowych w celu uniemożliwienia reakcji z ich strony lub łagodzenia wprowadzanych przez nie sankcji ekonomicznych i politycznych.

Działania niemilitarne wykorzystywane w ramach konfliktów hybrydowych mają na celu głównie oddziaływanie na ludność cywilną oraz społeczność międzynarodową. Ich zadaniem jest osłabianie woli oporu, zwiększanie poziomu zniechęcenia oraz niezadowolenia społecznego, co w rezultacie ma doprowadzić do zakończenia konfliktu zgodnie z interesem agresora. Jesteśmy świadkami tego, że w stosunku do Ukrainy stosują się metody wojny na wyczerpanie, zniszczenie rywalizacji psychologicznej zarówno u obywateli tak zwanej Noworosji, tak i w środowisku politycznym Ukrainy.

Tak, podczas swego wystąpienia na Kremlu w styczniu 2016 r., Putin stwierdził, że Donbas został błędnie włączony do składu Ukrainy podczas tworzenia ZSRR [8] dla «zwiększenia procentowej ilości proletariatu» [25]. Komentując stwierdzenie Putina Alexander Turczynow podkreślił, że głowa państwa z potencjałem nuklearnym, poddaje wątpliwości granice Europy, powstałe po II wojnie światowej, otwarcie wyrażając roszczenia terytorialne do Ukrainy. „Takie wypowiedzi publiczne są ewidentną prybą politycznego uzasadnienia agresji wojskowej przeciwko naszemu państwu” – powiedział Turczynow, wyjaśniając, że jest to kolejny dowód na to, że Rosja nie zamierza dobrowolnie zakończyć okupację i operacje wojskowe na wschodzie Ukrainy [29].

Rosja w wojnie hybrydowej wykorzystuje nowe narzędzia do pracy w Internecie w takich płaszczyznach:

– wprowadzenie wszystkich rodzajów fałszywych informacji w Internecie, aby zniszczyć reputację państw czy osób-celiw,

– wykorzystanie nauk społecznych i innych technik dla manipulowania dyskursem i aktywnością w Internecie, w celu osiągnięcia pożądanego rezultatu.

Jako taktykę takiej dyskredytacji wykorzystują: zamieszczanie zdjęć albo filmyw na portalach społecznościowych [23], pisanie blogów w imieniu ofiar, wysyłanie informacji do kolegiw, sąsiadów, przyjaciół. Tak, Kiberpodrozdział MSW Ukrainy potwierdził rosyjskie pochodzenie i masowe rozpowszechnienie z rosyjskich IP adresów fałszywego filmu, w którym ubrani w formę wojskową uzbrojeni mężczyźni

z zakrytymi twarzami, przedstawiają się jako Batalion «Azow» i grożą przeprowadzić atak terrorystyczny w Holandii w przypadku nie podpisania ratyfikacji Umowy o stowarzyszeniu UE-Ukraina [26]. Kreml jest gotowy za pomocą wszelkich środków demonizować Ukrainę w ogóle i ruch batalionów ochotniczych w szczególności, w celu zneutralizowania w oczach społeczności międzynarodowej swoich działań w Krymie i Donbasie. Jest jednak oczywiste, że rosyjska propaganda jak zawsze w historii tego kraju, działa raczej «tanio»: w filmikach zawsze są ci sami aktorzy, odzież – nie wiadomo skąd, automaty – zabawkowe [26].

Wydarzenia na Euromajdanie, Rewolucja Godności, aneksja Krymu i zwiększenie przemocy w Donbasie, które przerodziły się w konflikt zbrojny na pełną skalę pokazują, że wojna hybrydowa to nie tylko okupacja terytorium wroga, ale i chęć osłabienia jego struktury zarządzania od wewnątrz, zniszczenie infrastruktury, stłumienie woli oporu. Na podstawie analizy wojny hybrydowej Rosji przeciwko Ukrainie można zrobić następujące wnioski:

§ wojna wykorzystuje nowe formy jej przeprowadzenia i oporu: otwarty i tajny terror, dywersje i działania grup konspiracyjnych, do których wchodzi obywatel regionu, żołnierzy i najemnicy z różnych państw;

§ etyka wojny i kodeks honorowy, które istniały w przeszłości, tracą na znaczeniu. Wojna «miatężna» pozwala na wykorzystanie «brudnych» środków i metod walki;

§ opanowanie stolicy państwa i podpisanie kapitulacji nie będzie oznaczać koniec wojny. Wojna będzie kontynuowana i będzie miała tajny, ukryty sprzeciw miejscowej ludności przy wsparciu różnych grup interesu, handlarzy bronią i zainteresowanych państw;

§ wojny hybrydowe są dziś zjawiskiem planetarnym, które jest dość widoczne w warunkach lokalnych, ale rozprzestrzeniło się w niemal wszystkich regionach świata. W takich okolicznościach większość państw rozumie, że zapewnić sobie bezpieczeństwo jest coraz trudniej;

§ dla Ukrainy, która ma agresywnego sąsiada, który pragnie wziąć Ukrainę pod swoją orbitę wpływu, jedynym gwarantem bezpieczeństwa może być pełne członkostwo w Sojuszu Północnoatlantyckim i Unii Europejskiej. Wszystkie inne drogi będą prowokować Kreml do nowych presji na Ukrainę, aż powryci na łono średniowiecznego Bizancjum.

Profesor socjologii I. Ruszczenko uważa, że wydarzenia w Ukrainie i w Europie są między sobą powiązane, i że to przedłużenie wojny hybrydowej. Tak, od wiosny 2014 roku byliśmy świadkami różnych koncepcji technologii społecznych, które podważały spokój i porządek w miastach Krymu, na południu i wschodzie Ukrainy. Wszystkie one miały wspólne cechy:

§ sztucznie tworzą tłum we właściwym czasie i we właściwym miejscu;

§ tłum skierowują na odpowiedni obiekt;

§ zaczyna się wybuch agresji, niszczące zbiorowe działania;

§ po operacji tłum łatwo rozprasza się jak nigdy nie istniał [27].

Cele mogą być bardzo różne: rozprawa nad patriotami Ukrainy, zajęcie budynków administracyjnych, nacisk na prawowite organy władzy, zmiana władzy w mieście,

blokowanie jednostek wojskowych. Ale podstawowe techniki manipulacji ludźmi pozostają bez zmian. Twórcy tych technologii, inicjatorów i organizatorów na ogół nie było widać, wszystko wyglądało jak spontaniczny wybuch mas. Do takich tłumów w Doniecku, Ługańsku, Charkowie, Odessie przyłączały się prawdziwi przestępcy, członkowie gangów, «sportowcy», tatuszki, ale często ich było mało. Przed technologiami był zawsze problem z napełnieniem tłumu ludźmi, potrzebna była iluzja masowości, większego tłumu, którego łatwiej ukierunkować. Autor zwraca uwagę tylko na jeden szczegół: zwiększenie wielkości tłumu. Technolodzy Kremla preferowali do powoływania takich akcji lub w weekendy (można wywieść więcej ludzi na ulicy) lub dni wolne albo święta. Największa prorosyjska manifestacja odbyła się na Krymie 23 lutego 2014 w Sewastopolu, kiedy ludzi wyszli masowo na ulicy dla powitania powracających żołnierzy Berkutu i większość z tych ludzi byli nieświadomi znaczenia tego wydarzenia. Takie same wydarzenia wielokrotnie zdarzyło się w Doniecku: spotkanie lub manifestacja z jakiegoś powodu nagle zmieniały się na antyukraińską akcję, kiedy do tłumu wlewały się agresywnie przygotowane ludzie, rozkładały rosyjskie flagi i skandowały «Rosja!» Natomiast w Niemczech został wykorzystany wieczór Sylwestrowy, kiedy rzeczywiście tłumy zbierają się na ulicach, aby świętować Nowy Rok, a jednocześnie nie trzeba specjalnie szukać ofiar ataków. Ukraińskie doświadczenie pokazuje: bez finansowania takie tłumy nie zbierają się i «nie działają» [27].

Wielu Europejczyków nadal traktują wydarzenia w Ukrainie jak coś, co znajduje się daleko od ich domów i ich nie dotyczy. Ale wojna hybrydowa niezauważalnie nabrała charakteru globalnego. Po Europie w 2015 roku zadał potężny cios miliony uchodźców i zapowiada się dalej iść niewyczerpanym strumieniem. Dzisiaj pod groźbą okazały się główne osiągnięcia Europejczyków: wartości humanitarne, układ z Schengen, zaufanie i otwarte granice. Ale Europa nie rozumie, że wschodni despot nie zostawi Europę w spokoju. *«Przedstawiciele rosyjskich służb specjalnych o bogatej wyobraźni wymyślą, zaplanują i zrealizują jeszcze nie jeden taki ruch. One sprawnie pomogły dostać się do Europy Zachodniej wielkim masom ludzi, którzy są obiektywnie zostali zmarginalizowani»* [27].

Faktycznie historia ostatnich dwóch lat jest prybą Kremla zignorować ten fakt, że Ukraina zaistniała i że wojna idzie nie tyle między dwoma krajami, ile między dwoma systemami wartości: prosowieckiej i postsowieckiej. W ciągu ostatnich dwóch lat w Rosji stale powtarzają, że Ukraina jest obszarem etnicznym, Ukraińcem może być tylko ten, którego nazwisko kończy się na –ko, a każdy inny nośnik tożsamości narodowej, który wspiera Ukrainę, jest lub oportunistom lub rusofobom. I tylko Rosja ma model cywilizacyjny, który może być magnesem dla sąsiednich krajów. A wszystkie inne państwa postsowieckie były postrzegane i są postrzegane jako obrzeża narodowe byłego imperium, którego jedynym zadaniem jest służyć jako pole bitwy między Moskwą a przedstawicielami innych systemów wartości [11].

Dzisiejsza Rosja – to cenzura mediów i sztuki, antyzachodnia retoryka, nadęty aparat władzy, paternalizm społeczny, brak niezawisłego sądownictwa, regularne prześladowanie bądź jakich przejawów społeczeństwa obywatelskiego. Współczesne rosyjskie elity prybują pobudzić system sowiecki dla wszystkich przy zachowaniu

wyjątkowych warunków dla siebie. To nie przypadek, że oni do tego wykorzystują radzieckie archetypy: od kultu «Wielkiej Wojny Ojczyźnianej» i Stalina do odrodzenia ruchu młodzieżowego.

Rosji jest wygodnie widzieć w Ukrainie nie państwo demokratyczne, republikę, a tylko etos, używać pojęcia «russkij mir» [33]. Ponadto w wyniku obecnej wojny w Ukrainie została utworzona nacja polityczna. Dziś «Ukrainiec» nie jest już kategorią etniczną, a wartością cywilizacyjną. A to znaczy, że monopol «russkogo mira» na etniczne wartości postsowieckie są stracone. Dziś przepaść przechodzi nie tylko między tymi, którzy podtrzymują Kijów i tych, kto podtrzymuje Kreml, a między tymi, którzy rozumieją, że idzie wojna między Rosją a Ukrainą, i tymi, którzy nie mogą tego uświadomić. W Ukrainie za dwa lata odbyła się metamorfoza. Na Majdanie Ukraina udowodniła, że ona ma swoje wartości, po prostu te wartości są bezpośrednio przeciwstawne rosyjskim:

§ priorytet systemu wielopartyjnego, który jest utrzymywany nawet w czasie wojny;

§ społeczeństwo obywatelskie, z którego rozwinął się ruch wolontariuszy, którzy już rozumieją swoje znaczenie i siłę;

§ prawo do krytyki władz – nie ważne jak wysokie pozycje te osoby zajmują;

§ stosunek do urzędnika jako wynajętego menedżera, a nie przedstawiciela Boga na Ziemi;

§ odrzucenie jednostronnych pionowych komunikacji z góry na dół;

§ swoboda słowa, która często nie wpisuje się w cywilizowane zachodnie;

§ brak jednego centrum decyzyjnego, który jest w stanie zmonopolizować politykę.

Oczywiście, Ukraina pozostaje krajem, w którym nie działa do końca skuteczne państwo, w którym istnieje korupcja i biurokracja, w którym nie zniknęła przestępczość. Ale jest to normalnie dla społeczeństwa, które przybude odbudować swoje społeczeństwo i zaprowadzić demokratyczne rządy. Ukraina może skrócić «w lewo» lub «w prawo». W wyborach jedne partie polityczne będą zastępowane innymi, będzie się zmieniała retoryka, nie znikną i populiści polityczni, będą kryzysy, ale to wszystko jest wtórne, ponieważ system charakteryzują nie błędy, a reakcję na błędy.

Odrodzenie niepodległości Ukrainy nieuchronnie wiąże się z przywróceniem pamięci narodowej i jej własnej historii, a tym samym sprawi, że historia Rosji zostanie okrojona, będzie zniszczony mit o tysiącletniej państwowości, tożsamości europejskiej i rzekomo wiecznej i naturalnej przynależności Rosji do cywilizacji europejskiej. Dlatego rosyjscy imperialni szowiniści rozumieją, że bez powrotu Ukrainy (jej terytorium, zasoby i potencjału ludzkiego) w łono Rosji bądź-jakie przywrócenia jej statusu Imperii są bez perspektywy. W związku z tym rosyjskie elity polityczne i zwykli obywatele w większości uważają, że:

§ Rosjanie i Ukraińcy są jednym narodem, ich połączenie w jednym kraju powinno zakończyć tworzenie potężnego narodu i utworzenie «russkogo mira» z jednym kościołem, jednym językiem i jedną kulturą [22, c. 5];

§ Ukraina jest częścią Rosji i nie powinna istnieć oddzielnie od niej [17, c. 10];

§ winą Ukrainy jest rozpad imperium sowieckiego i wynikających z tego powodu trudnościach w Rosji;

§ niezależna państwowość Ukrainy jest geopolityczną anomalią i strategicznym zagrożeniem dla Rosji;

§ Rosja bez Ukrainy jest geopolitycznie niekompletna i nie może być odrodzona jako światowe mocarstwo [3, c. 28–29].

Takie mity sprawiają, że Rosjanie czują się wybranym przez Boga lub historię narodem do spełnienia szczególnej misji, a mianowicie – połączenie Słowian pod przywództwem Rosji, a konkretnie – zbawienie ich od przekonania, że są innymi, odrębnymi narodami, a tylko częścią narodu rosyjskiego tylko z różnymi dialektami, lub po prostu zawładnięcie terytorium sąsiadów. I walczyć z takimi mitami niemożliwe, ponieważ jest to walka z wiatrakami: im bardziej są atakowane, tym bardziej pociągają. Zakorzeniona w rosyjskiej mentalności antyukraińska ideologia i chęć podporządkowania Ukrainy wyznaczają treść polityki zagranicznej Rosji w stosunku do Ukrainy i jej ostateczny cel strategiczny, który przewiduje całkowite zniszczenie Ukrainy jako jedności narodowej, podmiotu prawa międzynarodowego i rzeczywistości geopolitycznej. W sformułowanej jeszcze w połowie lat 90-tych geopolitycznej doktrynie Aleksandra Dugina, w szczególności, było otwarcie stwierdzono: «Suwerenność Ukrainy jest tak negatywne dla rosyjskiej geopolityki zjawisko, że w zasadzie, można łatwo wywołać zbrojny konflikt... Ukraina jako niezależne państwo z jakimiś ambicjami terytorialnymi jest wielkim zagrożeniem dla całej Eurazji, i bez rozwiązania problemu ukraińskiego w ogóle mywić o kontynentalnej geopolityce jest bezsensownie. ...Ale strategicznie Ukraina powinna być ściśle pod projekcją Moskwy na południu i zachodzie... Absolutnym imperatywem rosyjskiej geopolityki na wybrzeżu Morza Czarnego jest całkowita i nieograniczona kontrola Moskwy na całej długości od terytoriów ukraińskich do abchaskich...Istnienie Ukrainy w jej obecnych granicach i aktualnego statusu «suwerennego państwa» znaczy to samo, co naniesienie potwornego ciosu dla rosyjskiego bezpieczeństwa geopolitycznego, inwazji na jej terytorium. Dalsze istnienie unitarnej Ukrainy jest nie do przyjęcia» [9, c. 348]. Dalej Dugin proponuje rozdzielić Ukrainę na części.

Rosja wraca do swego rdzenia: demokracja, rozwój społeczeństwa obywatelskiego, ktrye zapisane w konstytucji FR, są wyrzucane w otchłań jak śmieci. Wydaje się, że właśnie taki obraz narodu rosyjskiego, rosyjskiego państwa na długie lata będzie wyznaczać stosunek państw demokratycznych do Moskwy. Powrót do polityki imperialnej Rosji prowadzi do rozpadu tego państwa i jest skazane na zniknięcie z mapy politycznej świata.

Rosji nie udało się zrealizować na Wschodzie Ukrainy taki sam scenariusz, jak na Krymie. Wojna hybrydowa Rosji przeciwko Ukrainie stała się konfliktem zbrojnym między dwoma krajami z bezpośrednim wykorzystaniem wojsk po obu stronach. Jednak, mimo pryb Rosji ukryć udział swoich sił zbrojnych w tym konflikcie [12; 13], fakt ten został uznany przez większość państw społeczności międzynarodowej, co doprowadziło do sankcji USA i UE przeciwko Rosji.

Rosja stara się «zamrozić» konflikt we wschodniej Ukrainie, zmuszając Ukrainę do uznania separatystów jako stronę «negocjacji» i rozpocząć negocjacje z nimi na ich, a w rzeczywistości na rosyjskich warunkach. W tym celu Rosja zwiększa presję na Ukrainę, zwiększając liczbę swoich wojsk na granicy z Ukrainą i na ukraińskich terytoriach okupowanych.

Wnioski

Podsumowując, w dzisiejszym zglobalizowanym świecie żaden konflikt nie może być «lokalny», tym bardziej – konflikt w Europie. Rzeczywiste niepowodzenie wysiłków dyplomatycznych i działania mediatorów w konflikcie Rosji z Ukrainą po raz kolejny udowodniło, że instytucje mające na celu ochronę bezpieczeństwa międzynarodowego, nie są w stanie wypełniać swoją misję. Dziś główne zadanie – tworzenie nowego systemu bezpieczeństwa, odpowiedniego do realiów świata wielobiegunowego. Rosja pokonała barierę psychologiczną. Ona moralnie i politycznie jest gotowa do ataku w każdej chwili, a przyczyna pojawi się albo wymyśli.

Wojna hybrydowa pokazała nam nową realność, gdzie już nie istnieje wyraźny podział na państwo, armie i naryd. Wcześniej państwa walczyły ze sobą za pomocą «oficjalnych» armii i zmuszeni były brać niektóre zobowiązania wynikające z prawa międzynarodowego (Konwencja Genewska). W wojnach 4 generacji, mywiac obrazowo, «wszystko jest możliwe», ograniczenia są usuwane, ludność cywilna służy jako broń albo «tarcza ludzka». Należy pamiętać, że Rosja nie wypowiedziała wojny Ukrainie, nie wysuwa oficjalnie żądań i ultimatum, zaprzecza swój udział (oczywisty dla wszystkich) w jednym tylko celu – aby nie brać odpowiedzialności za działania «armii inwazyjnej», okupacji cudzych terytoriów, los jeńców wojennych, aktywności terrorystycznych, itp.

Rosyjski muzykant Jurij Szewczuk jeszcze w 2008 roku podkreślał, że Rosja zamiast potrząsać pięściami i zagrażać światu, «bo jest twarda, wstaje z kolan», rozpowszechnia tak zwany patriotyzm przez TV, stacje radiowe, gazety, który opiera się na antagonizmie i wrogości. A wrogość i antagonizm wobec innych narodów, nacji, systemów zamienia się w radykalny szowinizm i wszystko kończy się wojnami lokalnymi, które mogą prowadzić do ogromnej wojny światowej i cierpienia. «Moje serce boli, obawiam się, że wkrótce rozpoczniemy wojnę z Ukrainą. To znaczy nie my – nasi politycy» [31].

Każda wojna, jak rywnież każdy wiek ma swój własny, charakterystyczny styl, określa cechy rozwoju społeczności światowej, nauki i nauki, zwłaszcza wojskowej. Ale w tych wojnach pojawiają się nowe odcienie.

Ukraina jest pierwszą wśryd państw poradzieckich, która jest osamotniona w obliczu agresji Rosji i w stanie zatrzymać atak imperialnej Moskwy. Ona jedyna pozostaje potężnym oponentem rosyjskiego imperializmu, w stanie powstrzymać imperialną wojnę Kremla, przywracając rywnowagę w przestrzeni postsowieckiej, zwrócić obywateli FR do ich naturalnego obszaru geopolitycznego, gdzie oni będą mogli w końcu zacząć prawdziwy proces tworzenia narodu (narodów) oraz swego własnego państwa [6, c. 12]. Jednak Ukraina nie może sama wypełnić tę misję, ponieważ prowadziła cały czas politykę pozablokowości, nie ma żadnych sojuszy,

żadnych podpisanych porozumień. W związku z tym w regularnej wojnie z potęgą nie ma żadnych szans i oczekuje na różnorodną pomoc społeczeństwa międzynarodowego.

Niestety, konflikt z Rosją nie będzie miał szybkich rozwiązań, nawet jeśli aktywne działania bojowe na Donbasie zakończą się w najbliższym czasie. Jak podkreślił przedstawiciel Ukrainy w tryjstronnej grupie w Mińsku Roman Bezsmertnyj, wojna w Donbasie, który osobiście spowodował rosyjski przywódca Władimir Putin będzie się tlić tak długo, jak Putin będzie żył i pozostanie przy władzy. Według dyplomaty, Ukraina «przez wiele lat, a nawet dziesięcioleci, będzie w ciągłym konflikcie». Ukraina, Europa i świat muszą zmienić podejście do rozwiązania tego konfliktu, ponieważ sytuacja jest bardzo poważna [20].

Taką samą myśl rozdziela rosyjski dziennikarz wojskowy Arkadij Babczenko, który uważa, że dopóki władze będzie miał obecny prezydent Rosji Władimir Putin, to Rosja będzie toczyć nieustanną wojnę. Putin nie ma więcej innych instrumentów, z wyjątkiem wojny, aby zdobyć zaufanie społeczeństwa rosyjskiego. Dziennikarz uważa, że za czas prezydentury Putina ludzi wolno myślących i inteligentnych Kreml pozbywał się, natomiast rozwijał wóryd społeczeństwa najpodlejsze jakości, wykorzystując przy tym obrzydliwe kłamstwo propagandy, manipulacji i zastraszania «wrogiem z zachodu» [14]. Nawet w czasy byłego Związku Radzieckiego społeczeństwo nie było tak «zombowano» przez oficjalne media, jak to robią teraz. Obecny oligarchiczny reżim Putina, podlegając do wrogości między narodami, opiera się nie prosto na lumpenów, a na wychowywanych przez dziesięcioleci bardzo agresywnych i prymitywnych ludzi, którym nie ma co tracić. Uwierzyli, na przykład, że w Donbasie walczą nie z Ukraińcami, a z Amerykanami.

Oprócz tego Rosja wdrożyła nie wszystkie narzędzia nacisku na Ukrainę. W szczególności, istnieje ryzyko dalszego zaostrzenia się wojen handlowych [28], zaopatrzenia w energię, w tym paliwa jądrowego dla elektrowni jądrowych. Elita FR na czele z Putinem i nadal będzie wykorzystywać energetyczne, gospodarcze, humanitarne, informacyjne i polityczne czynniki, aby uzyskać więcej wpływu na rozwój sytuacji w Ukrainie i utrudnianie jej integracji europejskiej [24, c. 19]. Z początkiem działań wojennych w Syrii, Rosja w Ukrainie zaczęła nową fazę wojny hybrydowej: działalność wywrotową [21], którą prowadzą tak zwani powstańcy i separatyści wewnątrz Ukrainy.

Najbardziej zdumiewające w konflikcie ukraińsko-rosyjskim, uważa Harald Martenshtayn na łamach niemieckiej edycji Der Tagesspiegel, że «idiotyczna» propaganda komunistycznego imperium ZSRR powryciała ponownie. Autor przypomina, że Putin uzasadnił inwazję wojsk rosyjskich na Ukrainę tym, że jeśli w Ukrainie i są rosyjscy żołnierze, to są żołnierze na wakacjach, którzy szukają wrażeń. «Putin powrycił do Europy nie tylko imperialne ambicję i wojny terytorialne, ale także propagandę w najbardziej głupich i niezdarnych formach» – pisze publicysta. Jednocześnie Putin jest «nieuzasadniony wyzyskiwaczem terytorium i zasobyw naturalnych», który tłumi własny naryd i rozwiązuje ręce bandytom i oligarchom. «Putin jak i Breżniew, boi się NATO. Jednak NATO nie zaatakują Rosję, wszyscy o

tym dobrze wiedzą. Putin obawia się, że Rosjanie zaczną myśleć inaczej i będą chcieli lepszego życia», – pisze autor [38].

Niestety, ale «Ukraina i wojna, ktrya się tam toczy, jest zapomniana przez świat. Tam codziennie ktoś ginie, ale Europa nie chce o tym słyszeć. Zamyka usta i oczy. Woli mywić o zamachach terrorystycznych, Pastwie Islamskim, stanie demokracji w Polsce. Temat aneksji Krymu już nie istnieje. Tymczasem Ukraińcy potrzebują pomocy. Nikogo nie interesuje ten konflikt oraz ok. 1,5 mln uchodźców ukraińskich. W czym ich los ryżni się od tych, ktryzy uciekli z Syrii czy Afryki? Tylko tym, że nikogo nie obchodzą» [37].

W ciągu dwóch lat nieogłoszonej wojny Ukraina i Rosja okazały się w rywnoległych wszechświatach. Ich poglądy na temat hybrydowej konfrontacji tak ryżne, że jest trudno prowadzić dialog nawet z opozycją rosyjską. Ideologiczne i mentalne zmiany, ktryre pojawiają się w świadomości Ukraińców po Rewolucji Godności, dają podstawy do przypuszczeń, że są one nieodwracalne. W Ukrainie pojawiła się nowa generacja rywieśnikyw niezależności, zdolną do prawdziwego poświęcenia w walce o ideały własnego niepodległego państwa. Trzeba pamiętać historię i nareszcie zrozumieć, że z odwiecznym wrogiem za stył negocjacyjny siadać nie wojno. Wszelkie ustępstwa wobec wroga – ścieżka zdrady, a nie ścieżka walki. I za to, prędzej czy pyżniej trzeba zapłacić jeszcze więcej. Śmierć milionyw Ukraińców z głodu, zamęczonych w Gułagach, krew bohateryw o walki za niepodległość Ukrainy, Niebieska setka, tysiący wolontariuszy i zmobilizowanych do nowej wojny z Rosją. Ludzie, ktryzy walczą o wolność – to są już nie ci ludzie, ktryzy marzą o nią, – mywi dysydenta Jewgienij Swerstyuk. Właśnie z tych, kto walczy, a nie poddaje się, i formuje się nowa, prawdziwa ukraińska elita [19].

Mentalne i świadomościowe zmiany dotyczące agresywnej polityki Rosji pojawiły się i instytucjach międzynarodowych, ktryre zaczynają rozumieć zagrożenie, jakie płynie od Kremla. W związku z tym UE, NATO oraz inne państwa europejskie intensywnie przygotowują się do niespodzianek ze strony Rosji [1; 2; 35]. Tak, na początku lutego 2016 roku NATO zaczęło opracowywanie nowej strategii w celu przyspieszenia procesu decyzyjnego oraz reakcji na niekonwencjonalne działania wojenne, ktryre Rosja użyła przeciwko Ukrainie, pisze The Wall Street Journal [36]. Według gazety, plan strategii będzie przygotowany do szczytu NATO w lipcu 2016 roku w Warszawie. 10 lutego 2016 r. w Belgii odbyło spotkanie ministryw obrony państw NATO, na ktryym były omawiane scenariuszy wojny hybrydowej, na ktryre może być narażony sojusz. Metody walki, ktryre NATO przygotowuje się oprzeć, w rzeczywistości zmierza do tego, aby wszedł w życie piąty artykuł Traktatu Północnoatlantyckiego, poświęcony obronie zbiorowej, a tym samym osiągnąć swoje cele, bez prowokowania wroga lub przeciwnika na działania defensywne. O takich działaniach zawiadomił szef Komitetu Wojskowego NATO, generał Sił Zbrojnych Republiki Czeskiej Petr Pavel. Metody te mogą obejmować «poparcie opozycyjnych ruchyw politycznych, nadawanie propagandy, skierowanej do mniejszości etnicznych lub ograniczenia dostaw energii. W nowym zestawie reguł prowadzenia wojny hybrydowej NATO stara się zaplanować, jaki rodzaj wsparcia sojusz będzie w stanie dostarczyć, jeśli jedno z państw członkowskich podlega presji ze strony Rosji lub

инного kraju. Takie wsparcie może obejmować wysyłanie IT ekspertów, aby pomóc poradzić sobie z atakami hakeryw, specjalistów komunikacji w celu przeciwdziałania propagandzie, a nawet przerzucenie sił szybkiego reagowania NATO, które muszą wykazać, że Sojusz wspiera kraj członkowski, który znajduje się w niebezpieczeństwie. «Jest nadzieja, że takim postępowaniem NATO będzie w stanie przekonać Moskwę do złagodzenia presji» – mywi artykuł. W ramach przygotowań do ewentualnej wojny hybrydowej Sojusz współpracuje z Unią Europejską, a obecnie trwają prace nad stworzeniem infolinii dla wymiany informacji w sytuacjach awaryjnych: «Nie mywimy o wspólnych operacjach. Celem jest ustanowienie ścisłych relacji, które pozwoliłyby dwóm organizacjom do współpracy w celu uniknięcia zagrożeń hybrydowych i niezwłocznego reagowania na nie» [36].

Ukraina dokonuje obecnie historycznego wyboru, i chociaż znajduje się nieopodal wielkiego i potężnego militarnie państwa, z optymizmem patrzy w europejską przyszłość.

BIBLIOGRAFIA

1. Английские войска в Иордании готовятся к войне с русскими в Европе. – <http://kavkazcenter.com/russ/content/2016/02/08/111472/russkaya-ugroza-anglijskie-vojska-v-iordanii-gotovyatsya-k-vojne-s-russkimi-v-evrope.shtml>; [dostęp 30.03.2016].
2. Британія стримуватиме агресію Путіна в Балтійському морі. – http://gazeta.ua/articles/life/_britaniya-strimuvatime-agresiyu-putina-v-baltijskomu-mori/677370 [dostęp 30.03.2016].
3. *Василенко В. А.* Російсько-українська війна 2014 року: причини, перебіг та політико-правові оцінки / В. А. Василенко // Український тиждень. – 2014. – № 42(362).
4. Вибух на газопроводі у Полтавській області: диверсія чи стара труба. – <http://ua.korrespondent.net/ukraine/politics/3380167-vybukh-na-hazoprovodi-u-poltavskii-oblasti-dyversii-a-chy-stara-truba> [dostęp 27.03.2016].
5. Выступление Святейшего Патриарха Кирилла на торжественном открытии III Ассамблеи Русского мира. – 2009, 3 ноября. – <http://www.patriarchia.ru/db/text/928446.html> [dostęp 11.03.2016].
6. *Горбулін В. П.* Україна і Росія: дев'ятий вал чи Китайська стіна / В. П. Горбулін, О. С. Власюк, С. В. Кононенко. – Київ : НІСД, 2015.
7. *Горбулін В.* Гібридна війна: все тільки починається... / В. Горбулін // Дзеркало тижня. Україна. – № 11. – 25 березня 2016. – <http://gazeta.dt.ua/internal/gibridna-viyna-vse-tilki-rochinayetsya.html> [dostęp 19.03.2016].
8. *Дмитриевский А.* Как Сталин Украине Донбасс подарил / А. Дмитриевский. – <http://rossiyanavsegda.ru/read/1876/> [dostęp 27.03.2016].
9. *Дугин А.* Основы геополитики: Геополитическое будущее России : Мыслить пространством / А. Дугин // Арктогея-центр. – Москва, 2000.
10. Зурабов записал украинцев и русских в один народ. – 15 июня 2010. – <http://lenta.ru/news/2010/06/15/zurabov/> [dostęp 30.03.2016].
11. *Казарін П.* «Русский мир» проти світу українського / П. Казарін. – <http://www.pravda.com.ua/columns/2015/04/6/7063886> [dostęp 18.03.2016].
12. Міноборони РФ більше не заперечує участь російських військ в конфлікті на Донбасі – МЗС. – <http://www.newsru.ua/arch/ukraine/30sep2014/perebyjniis.html> [dostęp 30.03.2016].
13. Міноборони РФ припинило заперечувати участь своїх збройних сил у протистоянні на Донбасі. – http://www.ukrinform.ua/rubric-iac/1712932-u-shoygu_vge_ne_zaperechuyut_uchasti_rosiyskih_viysk_u_konflikti_na_donbasi_1977060.html; [dostęp 30.03.2016].
14. На Донбассе через 5 лет Путин начнет вторую серию войны – журналист РФ. – <http://www.finanso.net/news/19059-na-donbasse-cherez-5-let-putin-nachnet-vtoruyu-seriyu-voynuzhurnalists-rf.html> [dostęp 17.03.2016].

15. На Полтавщині на газогоні «Уренгой-Помари-Ужгород» стався вибух. Основна версія – теракт. – http://www.newsru.ua/ukraine/17jun2014/vzrivy_urengoi.html [dostęp 27.03.2016].
16. Оккупанты на Донбассе создали более 60 лагерей, где удерживались около 3 тысяч украинцев. – <http://sprotyv.info/ru/news/kiev/okkupanty-na-donbasse-sozdali-bolee-60-lagerey-gde-uderzhivalis-okolo-3-tysyach-ukraincev> [dostęp 30.03.2016].
17. Патриарх Кирилл назвал россиян и украинцев «одним целым», w: «Кореспондент.NET». – 2009, 23 августа. – http://tsn.ua/nauka_it/patriarh-kirilo-nazvav-rosiyan-ta-ukrayintsiv-odnim-tsylim.html; [dostęp 30.03.2016].
18. *Петрик В.* Методи гібридної війни Росії проти України. Напрями протидії / В. Петрик, Ю. Канарський // Information Technology and Security. – January–June 2015. – Vol. 3. – № 1(4).
19. *Пирожик О.* Не мир, а меч врятує Українську державу! / О. Пирожик <http://www.pravda.lutsk.ua/ukr/news/88747/> [dostęp 23.03.2016].
20. Пока Путин будет жив, война на Донбассе будет продолжаться – дипломат. – <http://www.finanso.net/news/20622-poka-putin-budet-zhiv-voyna-na-donbasse-budet-prodolzhatsya-diplomat.html> [dostęp 17.03.2016].
21. Порошенко: Росія переходить до нових форм гібридної війни. – <http://www.unian.ua/politics/1225447-poroshenko-rosiya-perehodit-do-novih-form-gibridnoji-viyni.html>.
22. Послание Президента РФ Владимира Путина Федеральному Собранию, 2012, 12 декабря. – <http://www.rg.ru/2012/12/12/stenogramma-poln.html>; [dostęp 11.03.2016].
23. Прес-служба РНБО: Росія продовжує гібридну війну проти України та Європи. – <http://www.rnbo.gov.ua/news/2365.html> [dostęp 30.03.2016].
24. Про внутрішнє та зовнішнє становище України у сфері національної безпеки. Аналітична Доповідь Національного Інституту Стратегічних Досліджень до позачергового Послання Президента України до Верховної Ради України. – Київ : НІСД, 2014.
25. Путин назвал «бредом» включение Донбасса в состав Украины, http://news.liga.net/news/politics/8695877-putin_nazval_bredom_vklyuchenie_donbassa_v_sostav_ukrainy.htm [dostęp 28.03.2016].
26. РНБОУ і МВС України стверджують, що фальшивий ролик про батальйон «Азов» був створений у Росії. – http://osvita.mediasapiens.ua/monitoring/advocacy_and_influence/rnbou_i_mvs_ukraini_stverdzhuyut_sc_ho_falshiviy_rolik_pro_batalyon_azov_buv_stvoreniy_u_rossii/ [dostęp 30.03.2016].
27. *Рущенко І.* Гібридну руку Москви видно у заворушеннях мігрантів у Німеччині / І. Рущенко. – http://www.ji_magazine.lviv.ua/2016/Ruschenko_Gibrydny_ruku_Moskvy_vydno.htm [dostęp 30.03.2016].
28. Торговая война Украины и России: Метод эмбарго. – <http://112.ua/statji/torgovaya-voyna-ukrainy-i-rossii-metod-embargo-286469.html> [dostęp 30.03.2016].
29. Турчинов: Заява Путіна про неправомірне включення Донбасу до складу України – відкрита територіальна претензія. – <http://ua.112.ua/polityka/turchynov-zaiava-putina-pro-nepravomirne-vkliuchennia-donbasu-do-skladu-ukrainy-vidkryta-terytorialna-pretenziia-287549.html> [dostęp 28.03.2016].
30. У Карпатах влаштували три вибухи на газопроводі. – http://ukr.lb.ua/news/2014/05/15/266586_karpatah_ustroili_tri_vzryva.html?utm_source=local&utm_medium=cpm&utm_campaign=bymaterial [dostęp 27.03.2016].
31. У меня душа болит. Я боюсь, что мы скоро с Украиной войну начнем: Шевчук предсказал будущее в 2008 году. – <http://www.rbc.ua/styler/zvyozdy/u-menya-dusha-bolit-boyus-skoro-ukrainoy-1453135082.html> [dostęp 27.03.2016].
32. «Укртрансгаз» посилив охорону ГТС через теракт на газопроводі. – http://ukr.lb.ua/news/2014/05/15/266504_ukrtransgaz_usilil_ohranu_gts.html [dostęp 27.03.2016].
33. Україна та проект «русского мира» : Аналітична доповідь, за ред. В. М. Яблонського та С. І. Здіорука. – Київ : НІСД, 2014.
34. Хакери знову атакували енергосистему України. – http://ukr.lb.ua/news/2016/01/20/325997_hakeri_znovu_atakuvali.html?utm_source=local&utm_medium=cpm&utm_campaign=bymaterial [dostęp 30.03.2016].

35. Швеция ожидает, что Россия нападет на неё уже в ближайшее время. – <http://kavkazcenter.com/russ/content/2016/02/09/111476/russkaya-ugroza--shvetsiya-ozhidaet-cto-rossiya-napadet-na-neyo-uzhe-v-blizhajshee-vremya.shtml> [dostęp 30.03.2016].

36. *Barnes J. E.* NATO Works to Adapt to More Ambiguous Warfare Techniques / J. E. Barnes. – <http://www.wsj.com/articles/nato-works-to-adapt-to-more-ambiguous-warfare-techniques-1454928411> [dostęp 30.03.2016].

37. *Dubiński P.* Wstrząsający raport o rosyjskich zbrodniach na Ukrainie. «Mordują jak polskich oficerów w Katyniu» / P. Dubiński. – <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1027191,title,Wstrzasajacy-raport-o-rosyjskich-zbrodniach-na-Ukrainie-Morduja-jak-polskich-oficerow-w-Katyniu,wid,18101695,wiadomosc.html> [dostęp 10.03.2016].

38. *Martenstein H.* Ukraine und Russland Urlaubssperre für die Truppen des Wladimir Putin / H. Martenstein. – <http://www.tagesspiegel.de/politik/ukraine-und-russland-urlaubssperre-fuer-die-truppen-des-wladimir-putin/10664000.html> [dostęp 23.03.2016].

39. Raport: rosyjskie zbrodnie wojenne we wschodniej Ukrainie w 2014 roku. – <http://www.donbasswarcrimes.org/raport/> [dostęp 10.03.2016].

40. Skoneczny Ł. Wojna hybrydowa – wyzwanie przyszłości? Wybrane zagadnienia / Ł. Skoneczny // Przegląd Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Wojna hybrydowa Wydanie Specjalne. – 2015.

Стаття надійшла до редколегії 01.09.2016

Прийнята до друку 15.10.2016

MILITARY AND NON-MILITARY METHODS OF HYBRID WAR OF RUSSIA AGAINST UKRAINE

Olga Wasiuta

*Institute of Security and Civic Education, Pedagogical University of Cracow,
4, R. Ingardena Str., Cracow, Poland, 30-060, tel. 12 662 66 04,
e-mail: olhavasyuta@yahoo.com*

Sergiusz Wasiuta

*Institute of Political Science, Pedagogical University of Cracow,
2, Podchorążych Str., Cracow, Poland, 30-084, tel. 12 662 60 97,
e-mail: s.vasyuta@gmail.com*

In the article authors draws our attention to the gaps in understanding the complexities of modern warfare and extensive use of irregular forces. Russia is using new forms of war and resistance: open and secret terror, diversions and operations of underground groups, which include citizens from this region, soldiers and mercenaries from different countries. The main problem in the regulation of any hybrid warfare by international humanitarian law is that it focuses solely on the physical dimension of the conflict and its role is getting smaller – replaced by economic and informational war successfully used by Russia. Non-military activities used within the framework of hybrid conflicts are mainly aimed at the impact on the civilian population and the international community. Their task is to weaken the will of resistance, increase the level of discouragement and social discontent, which in turn will lead to the end of the conflict in accordance with the interests of the aggressor. We are witnessing such methods are being used against Ukraine as attrition warfare as well as the destruction of the psychological balance of the whole society. Not military methods, which are used by Russia against Ukraine are: political, social, humanitarian, economic and energy instruments; high activity of special services; new information technologies, including information attacks, offensive actions in cyberspace; multidirectional diplomacy.

Key words: hybrid warfare; military actions; non-military methods of warfare; asymmetric threats.

МІЛІТАРНІ ТА НЕМІЛІТАРНІ МЕТОДИ ВЕДЕННЯ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ РОСІЄЮ ПРОТИ УКРАЇНИ

Ольга Васюта

*Інститут безпеки і громадянської освіти, Педагогічний університет
ім. Комісії національної освіти в Кракові,
вул. Р. Інгердана, 4, м. Краків, Республіка Польща, 30-060, тел. 12 662 66 04,
e-mail: olhavasyuta@yahoo.com*

Сергіуш Васюта

*Інститут політології, Педагогічний університет ім. Комісії національної освіти в Кракові,
вул. Подчуражих, 2, м. Краків, Республіка Польща, 30-084, тел. 12 662 60 97,
e-mail: s.vasyuta@gmail.com*

Автори звертають увагу на прогалини в розумінні складнощів сучасної війни із широким використанням нерегулярних сил. Росія використовує нові форми війни і опору: відкритий і секретний терор, диверсії та операції підпільних груп, сформованих з громадян цього регіону та солдатів і найманців з різних країн. Основною проблемою в регулюванні гібридної війни міжнародним гуманітарним правом є те, що ця війна зосереджена виключно на фізичному вимірі конфлікту, оскільки його роль стає все меншою. Натомість її замінено економічною та інформаційною війнами, що успішно використовує Росія. Використання невійськових методів у рамках гібридних конфліктів здебільшого спрямоване на цивільне населення і міжнародне співтовариство. Їхнє завдання полягає в тому, щоб послабити волю опору, підвищити рівень розчарування та соціального невдоволення, яке, своєю чергою, спровокує завершення конфлікту відповідно до інтересів агресора. Ми бачимо, що проти України використовують методи війни на виснаження, руйнування психологічної рівноваги всього суспільства. Невійськові методи, які використовує Росія проти України, – це політичні, соціальні, гуманітарні, економічні та енергетичні інструменти; висока активність спецслужб; нові інформаційні технології, в тому числі інформаційні атаки, наступальні дії в кіберпросторі; різностороння дипломатія.

Ключові слова: гібридна війна; військові дії; невійськові методи ведення війни; асиметричні загрози.